

Listy priorytetowych programów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej planowanych do finansowania w roku 2003

1. Ochrona wód przed zanieczyszczeniem

Celem programu jest zapewnienie odpowiedniej ilości i jakości wody dla ludności, rolnictwa oraz przemysłu poprzez ochronę zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem, tym samym utrzymanie lub poprawa stanu zasobów wodnych, stosownie do wymagań ujętych w ustawach Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2001 Nr 62, poz. 627) oraz Prawo wodne (Dz. U. 2001 Nr 115, poz. 1229), zgodnych z podsumowaniem negocjacji w obszarze Środowisko w sprawie przyjęcia Polski do Unii Europejskiej.

W ramach programu dofinansowywane będą przedsięwzięcia mające na celu zmniejszenie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych do wód do parametrów określanych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska (Dz. U. 2002 Nr. 212, poz. 1799) tj.:

- budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków i kanalizacji (z wykorzystaniem „Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych” – Art. 43 ustawy Prawo wodne z 18.07.2001 r., a do czasu jego powstania „Programu wyposażenia, stosownie do wymagań Dyrektywy 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych: aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków, zakładów sektorów przemysłu rolno-spożywczego w oczyszczalni ścieków, dostosowanego do warunków zamknięcia negocjacji i jego transpozycja do statystyki państwowej”, autorstwa Instytutu Ochrony Środowiska).
- budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków przedsiębiorstw z listy 80 - najbardziej uciążliwych dla środowiska w skali kraju oraz przedsięwzięć wynikających z podpisanej przez Polskę „Konwencji o ochronie środowiska morskiego obszaru morza Bałtyckiego” z 1974 roku i 1992, co pozwoli na likwidację tzw. „gorących punktów” wynikających z Konwencji Helsińskiej oraz innych zobowiązań międzynarodowych Polski.

2. Zwiększenie retencji wód, ochrona przeciwpowodziowa oraz renaturyzacja rzek

W ramach programu wspierane będą przedsięwzięcia mające na celu zwiększenie i poprawę zasobów wodnych oraz zwiększenie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, a w szczególności:

- inwestycje wieloletnie w gospodarce wodnej zgłoszone przez Ministra Środowiska, w tym przede wszystkim budowa dużych, wielozadaniowych zbiorników wodnych
- przedsięwzięcia z zakresu małej retencji, ujęte w wojewódzkich programach retencji.

Dofinansowywane będą również przedsięwzięcia z zakresu renaturyzacji rzek, mające na celu przywrócenie rzekom stanu zbliżonego do naturalnego i umożliwiające wodom pełnienie funkcji ekologicznych tj. funkcjonowanie wód jako środowiska życia i rozwoju organizmów i ważnego elementu kształtowania krajobrazu rzeczno-

3. Poprawa jakości wody do picia

W ramach programu wspierane będą działania mające na celu uzyskanie wody do picia o odpowiedniej jakości. W połączeniu z działaniami mającymi na celu ochronę wód stanowiących źródła zaopatrzenia w wodę, umożliwi to zaspokojenie potrzeb mieszkańców kraju, tj. dostarczenie wody do spożycia w odpowiedniej ilości i o odpowiednich parametrach (Dyrektywa nr 98/83/EC z listopada 1998 r.).

Dofinansowywane będą następujące przedsięwzięcia:

- ujęcia wód – budowa, rozbudowa i modernizacja,
- stacje uzdatniania wody – budowa, rozbudowa i modernizacja,

realizowane w celu spełnienia wymagań dotyczących jakości wody do spożycia przez ludzi, określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 19 listopada 2002 (Dz. U. Nr 203, poz.1718).

4. Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami poprzez zapobieganie i ograniczanie emisji zanieczyszczeń oraz oszczędzania surowców i energii

W ramach programu dofinansowywane będą przedsięwzięcia mające na celu:

- ograniczanie emisji zanieczyszczeń z dużych źródeł emisji, (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/80/WE z dnia 23.10.2001r., Decyzja Rady 81/462/EWG, Dyrektywa Rady 93/76/EEC, Rezolucja Rady z dnia 18.12.1997 r., Rezolucja Rady z dnia 7.12.1998 r.),
- oszczędzanie surowców i energii,
- poprawę jakości paliw i technologii silnikowych stosowanych w transporcie, (Dyrektywa Rady 1999/30/WE, Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/69/WE, Dyrektywa Rady 1999/32/WE, Dyrektywa Rady 98/70/WE),
- modernizację systemów ciepłowniczych,
- wykorzystanie alternatywnych, a przyjaznych środowisku źródeł energii. (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/77/WE),
- ochronę przed promieniowaniem jonizującym zgodnie z zasadami przyjętymi przez Międzynarodową Komisję Ochrony przed Promieniowaniem (IRPC) oraz w Dyrektywie 97/43 EUROATOM
- utylizację odpadów w procesie spalania Dyrektywa 2000/76/WE Parlamentu Europejskiego z dnia 4 grudnia 2000 r. w sprawie spalania odpadów.

5. Zapobieganie i ograniczanie negatywnego oddziaływania hałasu na środowisko

W programie przewiduje się dofinansowanie:

- realizacji map ochrony akustycznej dla aglomeracji zamieszkałych przez powyżej 250 tys. mieszkańców,
- instalacji ekranów o długości do 80 km ograniczających przenikanie hałasu,
- wspieranie przedsięwzięć w zakresie oceny i zarządzania hałasem w środowisku, służących realizacji postanowień Dyrektywy 2002/49/WE w sprawie oceny i zarządzania hałasem w środowisku.

6. Ochrona powierzchni ziemi i wody poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów, zagospodarowanie odpadów oraz rekultywację terenów zdegradowanych

W ramach programu dofinansowywane będą zadania z zakresu:

- rekultywacji terenów zdegradowanych przez wojsko i przemysł,
- likwidacji nieczynnych składowisk odpadów niebezpiecznych,
- zagospodarowania odpadów komunalnych i osadów ściekowych oraz odpadów opakowaniowych i użytkowych,
- unieszkodliwiania odpadów przemysłowych i niebezpiecznych,
- zagospodarowanie odpadów powstających w czasie użytkowania i po zakończeniu użytkowania środków transportu.

7. Ochrona przyrody i krajobrazu

Program będzie realizowany przez dofinansowanie:

- zabiegów ochronnych i renaturalizacyjnych oraz działań łagodzących skutki antropopresji na obszarach uznanych za istotne do realizacji strategii ochrony przyrody i strategii ochrony różnorodności biologicznej,
- ochrony w warunkach „in situ” i „ex situ” oraz rozmnażania i rozprzestrzeniania zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt,
- urządzeń bezpośredniej ochrony na terenach parków narodowych,
- działań służących zachowaniu cennych elementów rodzimej przyrody oraz krajobrazu, przez: przywracanie walorów założeniom parkowym i pałacowo-ogrodowym,
- rozwój bazy lokalowej służącej edukacji ekologicznej prowadzonej przez parki narodowe, parki krajobrazowe i w leśnych kompleksach promocyjnych.

8. Program Państwowego Monitoringu Środowiska

Celem realizacji przedsięwzięć z zakresu monitoringu środowiska jest doskonalenie organizacji i funkcjonowania systemu Państwowego Monitoringu Środowiska, pozwalającego na uzyskanie porównywalności informacji o stanie środowiska w Polsce z danymi uzyskiwanymi w analogicznych systemach Unii Europejskiej. W tym celu dofinansowanie obejmie:

- realizację prac badawczo-pomiarowych,
- infrastrukturę pomiarową wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska w celu uzyskania certyfikatu w Polskim Centrum Akredytacji,
- opracowywanie nowoczesnych metodyk badań, ocen i analiz stanu środowiska oraz ich wdrażania przez programy pilotażowe,
- rozwój bazy laboratoryjnej Państwowej Inspekcji Sanitarnej do badań w zakresie określonym w Porozumieniu zawartym między Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska i Głównym Inspektorem Sanitarnym w dniu 23.08.2000 roku w sprawie współdziałania Inspekcji Ochrony Środowiska i Inspekcji Sanitarnej,
- rozwój bazy laboratoryjnej innych jednostek badawczo-naukowych wykonujących pomiary w ramach PMS.

9. Zwiększenie lesistości kraju oraz ochrona zasobów leśnych

W ramach programu finansowana będzie:

- realizacja „Programu zachowania leśnych zasobów genowych i hodowli selekcyjnych drzew leśnych w Polsce na lata 1991-2010”,
- realizacja „Krajowego Programu Zwiększania Lesistości”,
- przebudowa drzewostanów pozostających pod wpływem emisji przemysłowych i na terenie leśnych kompleksów promocyjnych oraz odnowienia pożarysk i innych terenów pokłeskowych,
- ochrona ekosystemów leśnych przed szkodami powodowanymi przez czynniki biotyczne i abiotyczne,
- modernizacja bazy szkółkarskiej w celu optymalizacji produkcji szkółkarskiej pod względem ilości, jakości i asortymentu materiału sadzeniowego.

10. Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobywania kopalin i ich wzbogacania oraz ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko procesów likwidacji zakładów górniczych

W ramach programu finansowane będzie:

- rekultywacja powierzchni ziemi na terenach zdegradowanych działalnością górnictwem,
- wprowadzanie technologii ograniczających powstawanie odpadów w trakcie wydobywania i przeróbki surowców,
- ochrona powierzchni ziemi przed skutkami eksploatacji podziemnej i otworowej między innymi poprzez podsadzanie i lokowanie odpadów mineralnych,
- ujmowania i uzdatniania wód kopalnianych i wód zasolonych.

11. Poznawanie budowy geologicznej kraju oraz potrzeb w zakresie gospodarki zasobami złóż kopalin i wód podziemnych

W ramach programu dofinansowywanie będą:

- prognozy i badania geologiczne związane ze zmianami środowiska, zachodzącymi w związku z działalnością i likwidacją kopalń oraz naturalnymi zagrożeniami geodynamicznymi,
- zadania nowoczesnej kartografii geologicznej, hydrogeologicznej i geośrodowiskowej,
- dokumentowanie zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych oraz głównych zbiorników wód podziemnych,
- rozpoznanie przyjaznych środowisku źródeł energii /wody termalne/ i wód leczniczych,
- prowadzenie podstawowych badań geologicznych oraz ocena perspektyw surowców kraju m. in. dla potrzeb procesu koncesjonowania wydobywania kopalin.

12. Zapobieganie klęskom żywiołowym i awariom oraz usuwanie ich skutków

Program realizowany będzie przez dofinansowanie:

- przedsięwzięć zgłoszonych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska mających na celu zapobieganie występowaniu poważnych awarii oraz zdarzeń nadzwyczajnych z substancjami niebezpiecznymi,
- przedsięwzięć wskazanych w Porozumieniu Ministrów Środowiska oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie współdziałania w zakresie zwalczania zagrożeń dla środowiska.

13. Kształtowanie ekologicznych postaw i zachowań społeczeństwa oraz profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z obszarów, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska

W ramach programu planuje się dofinansowanie zadań:

- rozwój bazy służącej realizacji programów edukacyjnych w kwalifikowanych ośrodkach edukacji ekologicznej,
- wspieranie realizacji programów edukacyjnych w zakresie aktywnej edukacji ekologicznej oraz w ramach kampanii informacyjno-promocyjnych,
- wspieranie realizacji cyklicznych programów edukacyjnych telewizyjnych i radiowych emitowanych na antenie ogólnopolskiej,
- wspieranie realizacji programów edukacyjnych poprzez produkcję pomocy dydaktycznych,
- promocja zagadnień związanych z ochroną środowiska oraz wspomaganie programów edukacyjnych poprzez dofinansowywanie czasopism i wkładek ekologicznych,
- wspieranie działalności wydawniczej, wspomagającej edukację ekologiczną ze szczególnym naciskiem na pozycje przeznaczone dla dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym oraz materiały dydaktyczne dla nauczycieli,
- wspieranie różnych form doskonalenia zawodowego specjalistów animatorów edukacji ekologicznej,
- wspieranie konferencji i seminariów o zasięgu krajowym, szczególnie istotne dla spraw edukacji ekologicznej,
- wspieranie konkursów i przedsięwzięć upowszechniających wiedzę ekologiczną,
- wspieranie programów edukacyjnych, realizowanych przez parki narodowe, parki krajobrazowe oraz leśne kompleksy promocyjne, w tym wyposażanie w sprzęt i pomoce dydaktyczne,
- wspieranie działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej dzieci z obszarów, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska.

14. Zastosowanie technologii przyjaznych środowisku zapewniających czystsza i energooszczędną produkcję

W ramach programu realizowane będą przedsięwzięcia uwzględniające modernizację stosowanych technologii zgodnie z wymogami najlepszych dostępnych technik (stosowanie technologii czystszych i bardziej energooszczędnych). Zakłada się efektywne uczestnictwo we wdrażaniu IPPC (Integrated Pollution Prevention and Control) tj Dyrektywy 96/61/WE – dotyczącej zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń w odniesieniu do istniejących instalacji.

Program realizowany będzie poprzez dofinansowanie przedsięwzięć, których istotą są działania w zakresie:

- zmian surowcowych,
- ograniczenia powstawania u źródła strumienia szeroko rozumianych odpadów stałych, ciekłych i gazowych,
- powtórnego wykorzystywania odpadów w produkcji,
- wspierania działań w zakładach przemysłowych mających na celu ograniczenie energochłonności i zmniejszenie zużycia surowców.

15. Wspieranie działalności badawczej, eksperckiej na rzecz ochrony środowiska

W ramach programu będą finansowane opracowania oraz prace studialne i badawcze służące realizacji polityki ekologicznej państwa.

Dofinansowanie będzie dotyczyło:

- dziedzinowych problemów w obszarze środowiska (ochrona wód i gospodarki wodnej, ochrona powietrza, powierzchni ziemi, przyrody i leśnictwa, ochrona przed hałasem),
- przedsięwzięć interdyscyplinarnych,
- zagadnień ekonomicznych, społecznych i bezpieczeństwa mieszkańców,
- dostosowania polskiego prawodawstwa do wymogów Unii Europejskiej,
- wypełniania zobowiązań Polski wynikających z umów, porozumień i konwencji międzynarodowych.

Szczególne uwaga zwrócona będzie na aspekty innowacyjne i wdrożeniowe wykonywanych przedsięwzięć. Z tych też względów priorytetowy udział wśród dofinansowanych projektów będą miały prace zamawiane przez Ministra Środowiska, gwarantującego dalsze ich wykorzystanie. Nie wyklucza to jednak rozpatrywania innych wniosków o istotnych walorach aplikacyjnych, posiadających opinię Ministra Środowiska potwierdzającą rangę problemu i możliwość potencjalnego wykorzystania uzyskanych wyników.

16. Wspieranie działań w zakresie ochrony środowiska na terenach wiejskich

Celem programu jest ograniczenie negatywnego wpływu rolnictwa na środowisko poprzez upowszechnienie stosowania zasad dobrej praktyki rolniczej a zwłaszcza zasad prowadzenia

produkcji rolnej w sposób ograniczający i zapobiegający zanieczyszczeniu wód związkami azotu.

W ramach programu dofinansowywane będą działania wspierające:

- rozwój rolnictwa ekologicznego,
- budowę zbiorników i urządzeń zabezpieczających wody powierzchniowe i podziemne przed zanieczyszczeniem biogenami powstającymi w produkcji rolniczej,
- szkolenia rolników i doradców rolnych służące upowszechnianiu stosowania zasad „Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych” (Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Środowiska 2002), wynikające z kompleksowych programów w zakresie ochrony środowiska.

17. Wspieranie działalności pozarządowych organizacji ekologicznych

Celem programu jest stymulacja szerszego zaangażowania organizacji pozarządowych do podejmowania działań służących poprawie stanu środowiska oraz kształtowania świadomości ekologicznej społeczeństwa. Wyróżnikiem funkcjonowania tego programu winna być możliwość wpływania na jego kształt przez jego uczestników.